

Vanemaealisi väärtustavate hoiakute kujundamine ja aktiivsena vananemise toetamine

Toetuse andmise tingimused

Tegevuste abikõlblikkuse periood
25.03.2024–30.09.2029

Elluviija
Sotsiaalministeerium (hoolekande osakond)

Rakendusasutus (RA)
Sotsiaalministeerium (välisvahendite osakond)

Rakendusüksus (RÜ)
Riigi Tugiteenuste Keskus

SISUKORD

1. Reguleerimisala ja seosed Eesti riigi eesmärkidega	3
1.1. Seosed Euroopa Liidu ja Eesti riigi eesmärkidega.....	3
2. Toetatavad tegevused	4
2.1. Vanemaealisi väärtustavate hoiakute kujundamine ja aktiivsena vananemise toetamine	4
3. Riigiabi	6
4. Näitajad	6
5. Tegevuste eelarve	7
6. Kulude abikõlblikkus	7
7. Toetuse maksmise tingimused ja kord.....	8
8. Elluviija kohustused	8
9. Aruandlus	9
10. TAT muutmine	9
11. Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord	10
12. Vaidluste lahendamine	10

1. Reguleerimisala ja seosed Eesti riigi eesmärkidega

Käskkirjaga reguleeritakse perioodi 2021–2027 ühtekuuluvuspoliitika fondide meetmete nimekirja meetme 21.4.2.1 „Kõrge tööhõive taseme saavutamine ja hoidmine“ ja sellega seotud sekkumise „Hoiakute muutmine vanemaealistesse töötajatesse“ toetuse andmise ja kasutamise tingimusi ja korda (edaspidi TAT).

1.1. Seosed Euroopa Liidu ja Eesti riigi eesmärkidega

TAT on seotud ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021–2027 rakenduskava poliitikaeesmärgiga nr 4 „Sotsiaalsem Eesti“ (prioriteet nr 6 „Sotsiaalsem Eesti“) ja ELi erieesmärgiga a – parandada kõigi töötajate, eelkõige noorte ja pikaajaliste töötute ning tööturult eemalejäänud ja tööturul ebasoodsas olukorras olevatesse rühmadesse kuuluvate isikute töölesaamise võimalusi ja aktiveerimismeetmete kättesaadavust nende jaoks, tehes seda noorte puhul eelkõige noortegarantii rakendamise kaudu, ning füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ja sotsiaalmajanduse edendamise kaudu.

Eesti riigi pikaajalises arengustrateegias „Eesti 2035“¹ on prognoositud, et vanemaealiste osakaal rahvastikus suureneb. Eesti seisab silmitsi ühiskonna vananemisega seotud muutustega. Rahvastikuproгноosi põhistsenaariumi järgi on Eesti rahvaarv aastal 2035 ligikaudu 1,305 miljonit, rändevoogude tasakaalu korral mõnevõrra väiksem. Selleks ajaks on iga neljas Eesti elanik 65-aastane või vanem ja samal ajal väheneb tööealiste (15–64-aastased) arv ligi 35 000 inimese võrra.

Heaolu arengukavas² nähakse nii väljakutse kui võimalusena seda, et tööturul on ebasoodsamas olukorras muude elanikkonna rühmade kõrval vanemaealised. Tööjõus osalemise määra tõstmiseks tuleb tegeleda riskirühmade tööturule toomisega ja nende tööturul püsimise toetamisega. Kuigi elukestvas õppes osalemise määr on oluliselt kasvanud, on kasv ebaühtlane ning madalama haridustasemega ja vanemaealised inimesed osalevad täiend- ja ümberõppes jätkuvalt vähe.

Jätkusuutliku ning ühiskonnas toimuvale arengule ja majandusarengule vastava tööhõivepoliitika elluviimiseks tuleb laiendada fookust lisaks senistele sihtrühmadele (töötud ja tööturul ebasoodsamas olukorras olijad) ka teistele tööturuga nõrgalt seotutele (nt pensionieas töötamist jätkata soovijad). 2021. aastal töötas 50–74-aastastest inimestest 57,6%, võrreldes Euroopa eakaaslastega on see näitaja kõrgem, kuid vanemaealiste töösoovijate ja töötajate hulk lubab arvata, et potentsiaal töötada on suurem. Vananemisega seotud hoiakud mõjutavad vanemaealiste elukvaliteeti ja heaolu – vanemaealiste ühekülgne kujutamine soodustab vanuseliste eelarvamuste ja stereotüüpide teket. Vanuselist diskrimineerimist tajutakse ja kogetakse enim töösuhetes. Tööandjad omistavad vanemaealistele väiksemat tootlikkust või riski töölt terviseprobleemide tõttu puududa.

Vanemaealiste programmis (2024–2027) on välja toodud, et vananemisega seotud hoiakud mõjutavad vanemaealiste elukvaliteeti ja heaolu – vanemaealiste ühekülgne kujutamine soodustab vanuseliste eelarvamuste ja stereotüüpide teket. Vanuselist diskrimineerimist tajutakse ja kogetakse enim töösuhetes. Vanemaealised on haavatavad ka väärkohtlemise, hülgamise ja hooletusse jätmise ning väärkuse ja lugupidamise kaotuse suhtes.

„Sidusa Eesti arengukava 2021–2030“ eesmärk on muuta Eesti järgmisel kümnendil senisest sidusamaks ja kaasavamaks ühiskonnaks. Kaasav ühiskond on see, kus inimestel on mitmekesised võimalused osaleda otsuste tegemisel ja aidata kaasa ühiskonna arengule, riik

¹ Eesti riigi pikaajaline arengustrateegia „Eesti 2035“, <https://www.valitsus.ee/strateegia-cesti-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia/arenguvajadused>.

² <https://www.sm.ee/heaolu-arengukava-2023-2030>.

toetab inimeste ühiskondlikku aktiivsust, sealhulgas osalemist tööhöives, elukestvas õppes ja kodanikuühiskonnas, ettevõtlikkust, kogukondlikkust ja soovi riigi arengule kaasa aidata.

Toetatavate tegevuste panust regionaalselt tasakaalustatud arengusse hinnatakse strateegia „Eesti 2035“ mõõdikuga „Tööjõus osalemise määr (15–74)“, panust ligipääsetavuse tagamisse mõõdikuga „Ligipääsetavuse näitaja“, panust soolise võrdõiguslikkuse tagamisse mõõdikuga „Soolise võrdõiguslikkuse indeks“ ja panust võrdsete võimaluste tagamisse mõõdikuga „Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik“.

Käskkirjaga reguleeritakse Eesti riigi 2024.–2027. aasta eelarvestrateegia tulemusvaldkonna „Heaolu“ vanemaealiste programmi meetme „Vanemaealised on ühiskonnas sotsiaalselt kaasatud, võrdselt koheldud ning majanduslikult hästi toime tulevad“ tegevuse „Vanemaealiste heaolu ja ühiskonnaelus osalemise toetamine“ elluviimist.

2. Toetatavad tegevused

Tegevuste käigus tagatakse, et eri vanusest, soost, rahvusest ja piirkonnast sihtrühma liikmetel on võrdsed võimalused tegevustes osalemiseks. Arvestada tuleb inimeste erivajadustega (nt info kättesaadavus nägemis- või kuulmislangusega inimestele, info lihtsam keelekasutus intellektipuudega inimestele, liikumispuudega inimeste ligipääs sündmuse toimumise kohale jne) ja rahvusvähemustega. Seega tuleb tagada, et ka avalikkusele suunatud teavitustegevused oleksid nii füüsiliselt kui ka digitaalselt ligipääsetavad, arvestades kõikide inimeste vajadusi hoolimata nende erivajadusest.

TAT tegevusi planeerides tuleb arvestada erinevatesse vanuserühmadesse kuuluvate inimeste erineva olukorra ja vajadustega.

Toetatakse tegevusi, mis ei kahjusta oluliselt keskkonnanäesmärke Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artikli 17 tähenduses. Tuleb silmas pidada, et tegevused ei suurendaks negatiivseid keskkonnamõjusid, näiteks tegevusteks vajalike teenuste ja toodete hankimisel tuleb kasutada keskkonnanahoidlike riigihangete kriteeriume³ ning koolituste, infopäevade jmt korraldamisel tuleb kasutada keskkonnasäästlike lahendusi⁴.

2.1. Vanemaealisi väärtustavate hoiakute kujundamine ja aktiivsena vananemise toetamine

2.1.1. Tegevuse eesmärk

TAT eesmärk on parandada vanemaealiste rolli väärtustamist ühiskonnas, soodustada vanemaealisi inimesi väärtustavaid hoiakuid ja vähendada vanusega seotud eelarvamusi ja diskrimineerimist ühiskonnas, sealhulgas tööturul, arvestades aktiivsena vananemise põhimõtetega.⁵ Lisaks on eesmärk mõjutada positiivselt vanemaealiste endi hoiakuid ja eelarvamusi vananemise suhtes ning seeläbi parandada nende eneseväärtustamist.

Tegevuse eesmärk saavutatakse alljärgnevate toetatavate tegevuste elluviimise tulemusel, mille mõju ja ulatus on üleriigiline.

2.1.2. Tegevuse sisu

³ <https://envir.ee/ringmajandus/ringmajandus/keskkonnanahoidlikud-riigihanked>.

⁴ [Tartu2024 keskkonnanahoidlike sündmuste korraldamise juhend](#)

⁵ <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/wp-content/uploads/2014/06/WHO-Active-Ageing-Framework.pdf>.

Vanemaealiste heaolu parendamiseks tehakse koostööd avaliku, era- ja kolmanda sektori osapooltega, et saada ülevaade vanemaealiste olukorrast ja vajadustest. Töötatakse välja kontseptsioon, mis hõlmab terviklikku ülevaadet vanemaealiste olukorrast ja vajadustest, arvestab vanusesõbraliku Eesti⁶ põhimõtetega ning on aluseks edasiste tegevuste planeerimisel. Kontseptsioon annab selgema aluse koordineeritud ja tõhusale tegevusele, mille tulemuseks on vanemaealiste heaolu ja elukvaliteedi paranemine kogu ühiskonnas.

TAT ühe esmase tegevusena analüüsitakse sihtrühmade kogemusi, hoiakuid, soove, vajadusi ja takistusi. Selgitatakse välja, millised on eri soost, sh eri vanuserühmadesse kuuluvate, erinevat emakeelt kõnelevate, erivajadusega inimeste peamised tööturul ja ühiskonnaelust kõrvale jäämise põhjused ning asjakohased sekkumised soovitud tulemuste saavutamiseks. Kontseptsiooni ettevalmistamisel on vaja pöörata eraldi tähelepanu ka võimalikele piirkondlikele erisustele. Sealhulgas hinnates, kas vanemaealiste tööturul kõrvale jäämisel ja seda soosivates tegurites esineb erisusi ning kas need vajaksid edasistes meetme sekkumistes erinevaid lähenemisi toetamaks piirkonniti ühtlasemat vanemaealiste hõives ja ühiskonnaelus osalemise suurendamist.

Täpsemate sekkumiste kavandamisel arvestatakse vanemaealiste profiilidega (nt pensionieas töötamist jätkata soovijad, töötud vahetult enne pensioniiga, hoolduskoormusega vanemaealised, vanemaealised uussisserändajad, üksi elavad vanemaealised jt.), sh võetakse arvesse erinevusi erinevatesse sotsiaalsetesse rühmadesse (nt naised, mehed, eri vanuses, rahvusest, erivajadusega) kuuluvate inimeste kogemustes, hoiakutes, soovides ja vajadustes. Toetavate tegevuste kujundamisel arvestatakse erisuste ja lähenemisviisidega, mille abil jõulisemalt toetada erinevates piirkondades vanemaealiste suuremat kaasamist tööturule ja ühiskonnaellu. Analüüsitakse olemasolevaid võimalusi ja takistusi, tutvutakse välisriikide hea praktikaga. Kogutava sisendi põhjal on võimalik sihitada erinevaid mõjusaid sekkumisi (nt teadlikkuse suurendamine kindla profiiliga sihtrühmade seas, uute lähenemisviiside katsetamine kogukondades või tööandjate seas, võimestavad tegevused eri profiiliga vanemaealistele jms).

Edaspidiste tegevuste planeerimiseks ja elluviimiseks kasutatakse innovatsioonimeetodeid, mis võimaldavad leida lahendusi vanemaealiste kaasamise keerukusele, arendada uusi teenuseid ja saada tagasisidet.

Toetatakse tegevusi, mis on suunatud vanemaealiste kaasamisele ühiskondlikku ellu, kohaliku elu kujundamisse ja kogukondlikesse tegevustesse. See võimaldab vanemaealistel püsida aktiivsena, olla sotsiaalselt kaasatud ja ühiskonnaelus nähtavamad, rääkida kaasa enda elu ja heaolu puudutavates küsimustes. Vanemaealiste heaolu ja ühiskonnaelus osalemist toetatakse vanusesõbraliku Eesti põhimõtete⁷ juurutamisega, mis arvestavad vanemaealiste vajadusi igas eluvaldkonnas. See julgustab vanemaealisi osa võtma sotsiaalsetest tegevustest, aitab luua sotsiaalset tugivõrgustikku ja tunda ennast võrdväärse kogukonna liikmena. Mis omakorda aitab säilitada vaimset tervist, vältida üksildust ja abivajaduse tekkimist ning soodustab ka vanemaealiste tööturule jõudmist ja seal püsimist.

Viiakse ellu tegevusi vanemaealiste endi ja tööandjate suunal, et disainida ja rakendada tõhusaid meetmeid, mis aitavad muuta vanemaealiste negatiivset kuvandit nii ühiskonnas kui tööandjate ja vanemaealiste endi seas. Kavandatakse, katsetatakse ja rakendatakse asjakohaseid sekkumisi (sh teavitustegevused, abimaterjalide väljatöötamine, koolituste korraldamine) peamistele siht- ja sidusrühmadele ning vajadusel ka piirkonnapõhiselt.

Korraldatakse üle-eestiline teavituskampaania, et muuta hoiakuid vanemaealiste inimeste, sealhulgas töötajate suhtes.

2.1.3. Tegevuse tulemus

⁶ <https://liiga.ee/wp-content/uploads/2024/03/Vanusesobralik-Eesti-2024-keeletoiimetatud.docx-1.pdf>.

⁷ <https://liiga.ee/wp-content/uploads/2024/03/Vanusesobralik-Eesti-2024-keeletoiimetatud.docx-1.pdf>.

Tegevuste tulemusena on paranenud hoiakud vanemaealiste inimeste suhtes nii ühiskonnas üldiselt kui ka vanemaealiste endi ja tööandjate seas. Vähenenud on vanusega seotud eelarvamused ja diskrimineerimine. Toetatud on vanemaealiste aktiivsem osalemine ühiskonnas ja tööturul. Tegevuste tulemusel väheneb abivajaduse tekkimine vanemaealiste seas ning soodustatud on nende tööturule jõudmine ja/või seal püsimine.

Tegevuste mõjul muutub ühiskonnas suhtumine vanemaealistesse rohkem toetavaks ja tunnustavaks ning tööandjad ja töötajad näevad vanemaealisi töötajaid kui konkurentsivõimelisi ja võrdseid partnereid. Vanemaealiste endi hoiakud ja teadlikkus enda väärtuse suhtes muutub positiivsemaks.

2.1.4. Sihtrühm

50-aastased ja vanemad inimesed
Üldsus laiemalt
Tööandjad
Töötajad
Kohalikud omavalitsused
Kogukonnad

2.1.5. Tegevuse elluviija

Sotsiaalministeerium (hoolekande osakond)

3. Riigiabi

TAT raames antav toetus ei ole riigiabi.

4. Näitajad

	Näitaja nimetus ja mõõtühik	Algtase	Vahe-sihttase (2024)	Sihttase (2029)	Selgitav teave
Meetmete nimekirja väljundnäitaja	Läbi viidud üle-eestiline teavituskampaania vanemaealistesse töötajatesse hoiakute muutmiseks (arv)	0	0	1	Kampaania korraldatakse aastatel 2027–2029. Kampaania loetakse lõppenuks peale viimase teavitustegevuse elluviimist. Raporteerib elluviija vahe- ja lõpparuandes.
TAT-spetsiifiline tulemusnäitaja	Nende 50-aastaste ja vanemate elanike osakaal, kes on vanuse tõttu viimase 12 kuu jooksul tundnud ennast kasvõi ühel korral diskrimineerituna	0		Väheneb võrreldes 2025. a tasemega	Küsimus lisatakse 2025. aasta Eesti sotsiaaluuringusse ja algtase tuleb 2025. aasta kohta 2026. aastal. Küsimust küsitakse uuesti 2029. aastal ning andmed saab elluviija 2030.

	töökohas või tööotsingute ajal				aastal. Tulemus raporteeritakse järelaruandes.
TAT- spetsiifiline tulemusnäitaja	Tegusate inimeste osakaal 50–74- aastaste seas	29,1% ⁸		35%	Kui suur osa 50– 74-aastatest õpib või töötab ja on osalenud kultuurielus või vabatahtlikus töös. Neljast tingimusest peab olema paariti täidetud vähemalt kaks: 1) inimene õpib või töötab ja 2) naudib kultuuri või teeb vabatahtlikku tööd. Näitaja arvutab vastavalt elluviija tellimusele Statistikaamet Eesti tööjõu- uuringu põhjal. Andmed küsitakse 2029. aasta kohta ning näitaja saadakse 2030. aastal ja seda jälgitakse ka regionaalselt. Tulemus raporteeritakse järelaruandes.

5. Tegevuste eelarve

		Summa	Osakaal
1	ESF+ toetus	2 538 739	70%
2	Riiklik kaasfinantseering	1 088 031	30%
3	Eelarve kokku	3 626 770	100%

6. Kulude abikõlblikkus

6.1. Abikõlblike kulude kindlaksmääramisel lähtutakse Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-dest 15–17 ja 21.

6.2. TAT kaudseid kulusid hüvitatakse ainult ühtse määra alusel, mis on 15% TAT otsestest personalikuludest. Otsesteks personalikuludeks loetakse ühendmääruse § 21 lõikes 3 nimetatud kulud ja kaudseteks kuludeks ühendmääruse § 21 lõikes 4 nimetatud kulud.

6.3. Lisaks ühendmääruse §-s 17 nimetatud kuludele on TAT raames abikõlbmatud järgmised kulud:

⁸ Andmed saadud Statistikaametilt tellimustööna 2024. a juunis.

- 6.3.1 hoonestatud ja hoonestamata maa, kinnisvara ja mootorsõiduki ost;
- 6.3.2 väliskoolituse ja -lähetuse kulud väljaspool Euroopa Liidu liikmesriike;
- 6.3.3 päevaraha ja mootorsõiduki kasutamise kulu osas, mis ületab vastavates õigusaktides kehtestatud maksustamisele mittekuuluvat piirmäära.

7. Toetuse maksmise tingimused ja kord

7.1. Toetust makstakse ühendmääruse § 27 lõike 1 punkti 1 kohaselt tegelike kulude alusel, kui abikõlblik kulu on tekkinud ja see on tasutud. Kaudseid kulusid hüvitatakse punkti 6.2 kohaselt ühtse määra alusel.

7.2. Enne esimese makse saamist peab elluviija esitama RÜ-le:

7.2.1 väljavõtte oma raamatupidamise sise-eeskirjast, milles on kirjeldatud, kuidas TAT otseseid kulusid ja tasumist eristatakse raamatupidamises muudest TAT rakendaja kuludest;

7.2.2 viite riigihangete tegemise korrale asutuses ja kirjelduse, kuidas lähtutakse vastavalt kategooriast ja turu võimalustest keskkonnahoidlikest või väärtuspõhiste riigihangete kriteeriumitest;

7.2.3 edasivolitatud õiguste korral esindusõigusliku isiku antud volituse koopia.

7.3. Punktis 7.2 nimetatud dokumente ei pea esitama, kui elluviija on varasema TAT rakendamisel nimetatud dokumendid esitanud ja neid ei ole enne uue TAT rakendamist muudetud. Elluviija esitab RÜ-le sellekohase kirjaliku kinnituse.

7.4. Makse saamise aluseks olevaid dokumente ja tõendeid esitab elluviija RÜ-le e-toetuse keskkonna kaudu kõige harvem üks kord kvartalis ja kõige sagedamini üks kord kuus.

7.5. Makse aluseks olevate dokumentide menetlusaeg on kuni 80 kalendripäeva dokumentide saamisest arvates. RÜ maksab toetuse elluviijale välja, kui on tuvastanud hüvitamisele esitatud kulude abikõlblikkuse.

7.6. RÜ õigused ja kohustused makse menetlemise peatamisel ja maksest keeldumisel on sätestatud ühendmääruse §-s 33.

7.7. Lõppmakse saamiseks esitatavad dokumendid esitab elluviija koos TAT lõpparuandega. Lõppmakse tehakse pärast tingimuste ja kohustuste täitmist ning RÜ kontrollitud lõpparuande kinnitamist.

8. Elluviija kohustused

8.1. Elluviija peab täitma lisaks TAT-s sätestatud kohustustele ühendmääruse §-des 10 ja 11 toetuse saajale kehtestatud kohustusi. Ühtlasi on elluviija kohustatud:

8.1.1 esitama RA-le TAT järgmis(t)e eelarveaasta(te) tegevuste kirjelduse ja eelarve kulukohtade kaupa kinnitamiseks jooksva aasta 1. novembriks;

8.1.2 esitama punktis 8.1.1 nimetatud dokumendid peale nende kinnitamist viie tööpäeva jooksul RÜ-le;

8.1.3 esitama RA nõudmisel TAT eelarve jagunemise aastate ja eelarveartiklite kaupa;

8.1.4 rakendama TAT-d vastavalt kinnitatud eelarvele;

8.1.5 esitama RA-le TAT eelarve täitmise aruande iga kuu 10. kuupäevaks eelmise kuu kohta RA poolt väljatöötatud vormil; aruannet ei pea esitama, kui maksetaotlusi esitatakse igal kuul;

8.1.6 esitama RÜ-le järgneva eelarveaasta väljamaksete prognoosi 10. detsembriks või kümne tööpäeva jooksul peale eelarve kinnitamist; esimese eelarveaasta väljamaksete prognoos tuleb RÜ-le esitada 15 tööpäeva jooksul TAT kinnitamisest;

8.1.7 esitama RÜ-le korrigeeritud prognoosi järelejäänud eelarveaasta kohta, kui esitatud maksetaotlus erineb rohkem kui ¼ võrra punktis 8.1.6 esitatud prognoosist;

8.1.8 toodete ja teenuste hankimisel lähtuma keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumitest ning tagama, et projektiga seotud tegevused ei suurendaks negatiivseid keskkonnamõjusid;

8.1.9 tagama projektiga seotud tegevustes ligipääsu kõikidele inimestele olenemata nende erivajadusest.

9. Aruandlus

9.1. Elluviija esitab RÜ-le tegevuste, tulemuste ja näitajate saavutamise edenemise vahearuande koos lisadega e-toetuse keskkonna kaudu üldjuhul iga aasta 20. jaanuariks ja 20. juuliks vastavalt 31. detsembri ja 30. juuni seisuga.

9.2. Elluviija tagab vajaduse korral korrektsete tegevustes osalejate andmete olemasolu sündmuste infosüsteemis iga kvartali lõpu seisuga hiljemalt kvartalile järgneva teise nädala lõpuks.

9.3. Elluviija esitab RÜ-le tegevuste edenemise ning tulemuste ja näitajate saavutamise lõpparuande e-toetuse keskkonna kaudu 30 päeva jooksul alates TAT abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäevast.

9.4. Kui keskkonna töös esineb tehniline viga, mis takistab aruande tähtaegset esitamist, loetakse aruande esitamise tähtajaks järgmine tööpäev peale vea kõrvaldamist.

9.5. Kui vahearuande ja lõpparuande esitamise vahe on vähem kui kuus kuud, esitatakse vaid lõpparuanne.

9.6. RÜ kontrollib 20 tööpäeva jooksul vahe- või lõpparuande (edaspidi koos *aruanne*) laekumisest, kas aruanne on vormikohane ja nõuetekohaselt täidetud.

9.7. Kui vahearuandes puudusi ei esine, kinnitab RÜ vahearuande.

9.8. Vahearuandes puuduste esinemise korral annab RÜ elluviijale vähemalt kümme tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ning RÜ kinnitab vahearuande viie tööpäeva jooksul peale puuduste kõrvaldamist.

9.9. Kui lõpparuandes puudusi ei esine, kinnitab RÜ lõpparuande.

9.10. Lõpparuandes puuduste esinemise korral annab RÜ elluviijale vähemalt kümme tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks.

9.11. Aruandes kajastatakse info vastavalt e-toetuse keskkonna aruande andmeväljades nõutule.

9.12. Lõpparuandes tuleb lisaks vahearuandes nõutavale infole kajastada ülevaade strateegia „Eesti 2035“ sihtide saavutamisest ja tegevuste panusest „Eesti 2035“ näitajatesse, millega jälgitakse horisontaalsete põhimõtete edenemist.

9.13. Elluviija esitab RÜ-le järelaruande üks aasta peale projekti lõppu. Projekti järelaruanne peab sisaldama TAT-spetsiifiliste tulemusnäitajate lõplikku saavutustaset 2029. aasta kohta.

10. TAT muutmine

10.1. Kui ilmneb vajadus tegevusi, tulemusi, eelarvet, näitajaid või abikõlblikkuse perioodi muuta, esitab elluviija RA-le põhjendatud taotluse (edaspidi *TAT muutmise taotlus*).

10.2. RA vaatab TAT muutmise taotluse läbi 25 tööpäeva jooksul alates selle kättesaamisest ja annab hinnangu selle kohta peale punktis 10.4 nimetatud RÜ poolt edastatud ettepanekut ja punktis 10.8 nimetatud kooskõlastamist.

10.3. Puuduste esinemise korral annab RA elluvijale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. TAT muutmise taotluse menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.

10.4. RA edastab TAT muutmise taotluse peale läbivaatamist arvamuse avaldamiseks RÜ-le. RÜ-l on õigus teha muudatuste kohta ettepanekuid. RÜ esitatavate ettepanekute tähtaeg kooskõlastatakse RA-ga muudatuste sisust ja ulatusest lähtuvalt.

10.5. RÜ võib elluvijale või RA-le teha ettepanekuid eelarve muutmiseks, kui aruandes esitatud andmetest või muudest asjaoludest selgub, et muudatuste tegemine on vajalik TAT eduka elluviimise tagamiseks.

10.6. TAT muutmist ei saa taotleda sagedamini kui üks kord kuue kuu jooksul, välja arvatud juhul, kui on olemas RÜ nõusolek.

10.7. RA võib TAT-d muuta, kui selgub, et muudatuste tegemine on vajalik TAT edukaks elluviimiseks või elluvijal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata. Kui TAT rakendamisel on kalendriaasta lõpu seisuga tekkinud eelarveliste vahendite jääk, on RA-l õigus vähendada TAT kogueelarvet kalendriaasta kasutamata jäänud eelarve summa ulatuses.

10.8. TAT muutmise eelnõu kooskõlastatakse vastavalt ühendmääruse §-le 48.

10.9. TAT muutmiseks punkti 10.1 tähenduses ei loeta:

10.9.1 punktis 8.1.1 nimetatud järgmis(t)e eelarveaasta(te) tegevuste kirjelduse ja eelarve kulukohtade kaupa esitamist ja muutmist;

10.9.2 eelarves näidatud toetuse muutumist aastati, tingimusel et TAT kogutoetuse summa ei muutu.

10.10. RA vaatab punkti 10.9 kohase muudatustaotluse läbi 20 tööpäeva jooksul ning puuduste mitteesinemise korral esitab RA eelarve ministrile kinnitamiseks.

10.11. Punkti 10.9 kohases muudatustaotluses puuduste esinemise korral annab RA elluvijale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Eelarve menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.

10.12. Eelnevalt RA-ga kirjalikult kooskõlastades ei eelda TAT muutmist konkreetse(te) aasta(te) eelarve muutmise tingimusel, et TAT kogutoetuse summa ei muutu, kui kinnitatud eelarve kuluridasid ei muudeta ühe kalendriaasta jooksul kumulatiivselt rohkem kui 15%.

10.13. Peale punktis 10.12 nimetatud muudatuste kooskõlastust esitab elluvijaga viie tööpäeva jooksul muudetud eelarve koos RA kooskõlastusega RÜ-le e-toetuse keskkonna kaudu.

11. Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord

Finantskorrektsioone teeb RÜ vastavalt ühendmääruse §-dele 34–37

12. Vaidluste lahendamine

Valitsusasutuste vahelised vaidlused lahendatakse Vabariigi Valitsuse seaduse §-s 101 sätestatud korras.

Lisad:

Lisa 1. Tegevuste detailne kirjeldus

Lisa 2. TAT finantsplaan ja eelarve kulukohtade kaupa